

## Inhoud

<i>Voorwoord</i>	9
<i>Inleiding</i>	13
<i>Hoofdstuk 1</i>	17
<i>Hoofdstuk 2</i>	39
<i>Hoofdstuk 3</i>	65
<i>Hoofdstuk 4</i>	93
<i>Afsluiting</i>	157

## Voorwoord

E en van mijn kinderen had problemen met leren. Al in groep twee werd duidelijk dat het bij hem niet helemaal normaal ging. Hij had onder andere moeite met letters. Dat wekte zorg bij de leerkrachten en intern begeleiders. Mijn man en ik deelden deze zorg. Als school nu al zo lastig voor hem was, hoe zou dat dan later moeten? Zou hij wel een opleiding kunnen afronden? Een baan vinden? Wij voorzagen een moeizame schoolloopbaan, die we voor hem wilden verlichten. En dus sleepten we hem van de ene therapeut naar de andere. Uiteraard met de beste intenties.

Dat was echter niet het hele verhaal. Want op andere momenten zagen we iets heel anders. Dan zagen we een blij en opgeruimd kind dat van het leven genoot. Dat bovendien zelf geen probleem ervaaarde, hoeveel moeite het hem ook kostte om te leren lezen en schrijven. Zijn omgeving vond het problematisch. Zelf maakte hij er geen punt van.

Dat zette me aan het denken. Wat was hier nou eigenlijk het probleem? Dat mijn zoon moeilijk tot leren kwam? Dat hij ‘achterliep’? Dat het schoolsysteem niet aansloot bij zijn manier van zijn? Hoe meer ik naar mijn kind keek, hoe meer ik zag dat het probleem niets met hem te maken had. Dat er in feite überhaupt geen probleem was. Ons eigen zorgelijke denken deed ons geloven dat ons kind een probleem had. We waren bang dat het niet goed zou komen. We projecteerden onze eigen angsten en ver-

wachtingen op hem. En we geloofden dat er aan hem geschaafd moest worden om zo het gevreesde toekomstbeeld te voorkomen.

Ik realiseerde me dat mijn zoon onze angsten niet nodig had. Als wij onze vrees op hem bleven projecteren, zou hij alleen maar het idee krijgen dat hij niet goed genoeg was. Dat hij extra hard aan zichzelf zou moeten schaven om iets te bereiken. Onze onzekerheid zou hem kunnen besmetten. Van een blij en opgeruimd kind zou hij dan opgroeien tot een onzekere volwassene.

Wat hij nodig had, was ons vertrouwen in zijn fundamentele heelheid. In zijn vermogen om met wijsheid, veerkracht en creativiteit met zijn omstandigheden om te gaan. Onze praktische steun kon hij daarbij gebruiken, maar onze angst niet.

Dat inzicht maakte alle verschil. Vanaf toen konden we op een ontspannen manier op zoek naar de beste aanpak voor onze zoon om tot leren te komen. Niet vanuit angst, maar vanuit vertrouwen en helderheid van geest. En met alle vertrouwen in zijn natuurlijke vermogen om om te gaan met wat er op zijn pad komt.

In dit boek laat Merel zien dat dit vermogen in ieder van ons is aangeboren. We beschikken van nature over innerlijke wijsheid, veerkracht en creativiteit. Het zit in jezelf en het zit in je kind. Diep vanbinnen weet je dat. Alleen lijkt het soms alsof je het kwijt bent. Dan raak je verstrikt in je eigen gedachten over wat er zou moeten veranderen om oké te zijn. Die gedachten nemen het zicht op de heelheid even weg. Dat is een volstrekt normaal menselijk verschijnsel. Merel maakt duidelijk hoe dit mechanisme in jezelf werkt. Hoe je jezelf in alle onschuld soms even weg-

denkt van de heelheid. En waarom dat niet erg is, omdat je in elk moment ook de weg terug weer kunt vinden.

Merel heeft de gave om met weinig woorden heel veel te zeggen. Om wat ingewikkeld lijkt, te vatten in heldere, onopgesmukte taal. Aan de hand van concrete en zeer herkenbare voorbeelden maakt ze inzichtelijk wat het betekent om op te voeden vanuit heelheid. Je zal merken dat je brein tijdens het lezen tot rust komt. Dat haar woorden je als vanzelf meevoeren naar de ruimte waarin je de perfectie in jezelf en je kind kunt zien. Dat maakt het lezen van dit boek niet alleen tot een zeer leerzame, maar ook een hele fijne ervaring.

Geniet ervan!

*Eline Sluys*

## Inleiding

**I**k heb vaak geluisterd naar ouders. Ik heb geluisterd naar hun zorgen, naar hun angsten en onzekerheden, maar ook naar hun trotse, grappige en gelukkige verhalen over hun kinderen. Eerst vanuit mijn rol als leerkracht, later als moeder op het schoolplein, als vriendin en nu ook als coach. En in alles wat ik heb gehoord hebben we één ding duidelijk met elkaar gemeen: in onze momenten van onzekerheid zijn we niet de beste versie van onszelf.

Ik denk aan mijzelf toen ik als moeder met een verhit hoofd naar de juf stapte om verhaal te halen over de nieuwe klassenindeling waar ik het helemáál niet mee eens was. Aan de ouders van Fienne die schreeuwend ruzie maakten tijdens het oudergesprek met mij. Aan de moeder van een speelvriendje die bij mij in de keuken stond te klagen over de trainer bij de sportvereniging, terwijl haar zoon stilletjes maar met gespitste oren achter haar aan de tafel zat te tekenen. We weten dat dit geen handig gedrag is. En toch gebeurt het ons allemaal.

Waarom overkomt ons dit dan? Ik zou als volwassene, als moeder, toch het goede voorbeeld moeten kunnen geven? Waarom onderneem ik midden in een negatieve bui van die domme, onhandige acties en neem ik beslissingen waar ik later spijt van heb? Dit was voor mij lange tijd een raadsel. Tot ik in aanraking kwam met de 3 Principes van Sydney Banks en plotseling het kwartje viel. In een klein moment had ik een groot inzicht. Wat ik zag was het vol-

gende: we reageren allemaal altijd vanuit onze eigen werkelijkheid. De bui die we in het moment hebben kleurt ons denken en daarmee ons gedrag. Maar daaronder, in onze essentie, zijn we allemaal perfect. We functioneren allemaal precies zoals we bedoeld zijn. Dit verklaarde voor mij werkelijk al het menselijke gedrag dat ik zelf vertoonde, maar ook mijn man Mikal, mijn kinderen, en al die lieve ouders die ik sprak. Ik zag de logica, de onschuld en de menselijkheid in één helder moment.

De 3 Principes kun je kort uitleggen. Dat deed ik dan ook. Eerst aan Mikal en nu hier aan jou. We leven allemaal door het eerste principe, namelijk dat van de Levensenergie. Zonder energie geen leven. Wij kunnen dit leven alleen beleven via ons denken. Het fenomeen Denken is het tweede principe en hierbij gaat het nadrukkelijk niet om de inhoud van ons denken ('ik moet zo naar de supermarkt' en 'zit mijn haar wel goed?') maar om het feit dat we denken. Dit denken komt tot leven in ons Bewustzijn, het derde principe. Het bewustzijn geeft ons een passende sensatie bij wat we denken. Hier komt onze beleving van stress, vreugde, honger of liefde vandaan.

Het jammere is dat je waarschijnlijk niks hebt aan deze droge uitleg. De kans is groot dat dit je net zo weinig zegt als Mikal destijds, en dat jij nu net zo glazig kijkt als hij op dat moment. Heb je hier dan iets aan?

Ja en nee.

Het inzien van de gevolgen van deze 3 Principes maakt de impact. Dan kun je de logica ervan zien. Waardoor je de perfectie in je kinderen en in jezelf weer kunt herkennen, onder het gedrag dat je misschien op dat moment ziet. Mikal heeft hier uiteindelijk zijn eigen inzichten in gehad.

Inzichten die heel anders waren dan die van mij. Die ons ouderschap zo op zijn kop zetten dat we in oudergesprekken op school nu letterlijk te horen krijgen dat wij zo relaxed zijn met onze kinderen en over wat ze al dan niet presteren op school.

En omdat we gezien hebben dat opvoeden zoveel makkelijker kan, willen we dit graag met anderen delen. Daarom willen Mikal en ik je in dit boek via verhalen, inzichten en voorbeelden uit coachgesprekken meenemen in de 3 Principes. We zullen de logica van de 3 Principes toelichten zodat ook jij weer heerlijk van je kinderen kunt genieten. Zodat je moeiteloos weet wat er te doen is in het opvoeden.

### **Over dit boek**

In het eerste hoofdstuk verkennen we deze perfecte kern van onze kinderen. Ik geef in dit deel woorden aan wat ik zie en voel. Wie weet ga jij zo ook met meer helderheid zien wat je eigenlijk al wist.

In hoofdstuk twee deel ik mijn ideeën over hoe het mogelijk is dat we het zicht op deze perfectie verliezen. Daarmee kun je voor jezelf gaan begrijpen hoe onzekerheid ontstaat en waar onze angst voor de toekomst van onze kinderen vandaan komt. Vervolgens werk ik in het derde hoofdstuk uit hoe je kunt opvoeden vanuit het zien van die perfectie. Als je kinderen al perfect zijn, wat valt er dan te doen, en te laten? Hierbij gebruik ik zowel situaties met mijn eigen kinderen als voorbeeldsituaties die ik heb gezien of gehoord. Ten slotte trek ik een aantal conclusies in het vierde hoofdstuk die ondersteund worden door praktische, herkenbare opvoedsituaties.

Hoewel de eerste paar hoofdstukken voornamelijk vanuit mijzelf (Merel) geschreven zijn, heeft Mikal in deze teksten ook meegeschreven. In de voorbeelden in het vierde hoofdstuk komen ook een aantal praktische situaties uit Mikals directe ervaring voorbij.

Veel leesplezier, en heb vertrouwen in jezelf en je kind(eren). Want dat is helemaal terecht!

HOOFDSTUK I

## De perfectie van onze kinderen en het leven



## Wijsheid

**V**oordat we gaan kijken naar wat er gebeurt met ons zicht op de perfectie van onze kinderen, wil ik kijken naar de perfectie zelf. Waar bestaat die uit? Wat weten we diep vanbinnen over onze kinderen en over onszelf?

Ik heb het altijd makkelijker gevonden om de onaantastbare kern van mensen te zien bij kinderen. Deze is zo stevig en schitterend als een diamant. Het is belangrijk om je te realiseren dat iedereen deze kern heeft en is. Je kunt hem nooit kwijtraken. Hierdoor is het vinden van geluk en welzijn buiten jezelf onmogelijk. Een groot deel van de zelfhulpboeken, persoonlijke-ontwikkelingscursussen en coachingstechnieken slaan daarmee gelijk de plank mis. Ze zijn gebaseerd op het idee dat jouw welzijn kan afnemen of zelfs kan verdwijnen. Dat het iets is wat je moet controleren, opbouwen of terugvinden. Veel hulp, hoe goedbedoeld ook, is in wezen gebaseerd op dit misverstand. We zijn het welzijn en hebben onze wijsheid altijd bij ons. Dat we dit niet constant voelen heeft ervoor gezorgd dat we zijn gaan twijfelen. Toch ben jij je, net zo goed als ik, bewust van deze prachtige kern. Al is het misschien minder vaak dan je zou willen.

Wanneer we stilvallen, rustig en ontspannen zijn ervaren we de verbinding met ons welzijn het meest. Op kalme momenten waarin er geen gedachtestormen door je heen razen en je helemaal oké bent in het moment. Op zo'n moment van helderheid kan het gebeuren dat je een

oplossing ziet voor een probleem waar je al langer mee zit, dat je weet wat je volgende stap is op je werk of dat je precies ziet wat je kind nodig heeft.

Een voorbeeld:

*“Nee, nu doe je het weer,” zeg ik ongeduldig tegen mijn oudste. “Kijk nog eens goed naar de eerste letter.” We zitten op onze bank en we zijn bezig met lees oefeningen. Opdracht van de juf. Ze voorziet problemen met de leesontwikkeling van Tijn. Al na krap vier maanden leesonderwijs zijn we gevraagd thuis te gaan oefenen. Wat we moeten doen is mij niet vreemd; ik was nog geen twee jaar geleden zélf de juf van groep drie. Toch valt het mij zwaar om de letters er bij mijn zoon in te stampen en elke dag wat van zijn vrije tijd af te snoepen om hem iets te laten doen wat hij zichtbaar moeilijk vindt. Mijn geduld is na maanden van (bijna) elke dag oefenen op aan het raken. Het is nu eind maart en ik ervaar nul vooruitgang. Wat ben ik aan het doen?*

*“Laten we pauze nemen,” zeg ik als hij tranen in zijn ogen krijgt. De b en d lijken ook zo op elkaar. Ik geef hem een knuffel en een zoen op zijn voorhoofd. “Ga maar lekker spelen.”*

*Ik denk aan hoe zat ik het ben dit dag in dag uit te doen. Als ik nu vooruitgang zag, maar nee, die blijft uit. “Weet je,” zeg ik tegen Mikal. “Ik ga hiermee stoppen. Dat lezen komt wel of niet en het verpest de sfeer thuis.” Het enige wat hij zegt is “oké”.*

*Ik voel mij rustig en opgelucht en dan weet ik het ineens.*

*“We gaan het anders doen,” zeg ik resoluut. “Elke dag na het eten als Luc al in bed ligt, gaan we stillezen met Tijn. Wij zitten om en om bij hem en lezen ons eigen boek. Tijn kiest zelf wat hij wil lezen. Wij zullen zijn voorbeeld zijn. Hij mag hardop lezen, maar het hoeft niet. Hij mag vragen wat er staat, maar het hoeft niet. Hij mag vragen naar de betekenis, maar het hoeft niet.” Ik zeg het vol vertrouwen. Ik weet gewoon dat dit de manier is om Tijn te helpen met leren lezen en tegelijk te laten zien dat het heerlijk kan zijn als je een goed boek te pakken hebt.*

*Nadat we onze nieuwe aanpak de volgende dag hebben uitgelegd, mag Tijn een boek uitzoeken. Ik heb gelukkig een voorraad in de kast. Hij kiest Mr Finney, een boek waarvan ik zeker weet dat het niveau behoorlijk is (woorden als lentevergadering staan niet in de startboekjes voor beginnende lezers). We hebben het boek een half jaar geleden voorgelezen en hij vindt het een prachtig verhaal.*

*Hij werkt zich door het boek heen en ik zit af en toe vol verbazing te luisteren omdat hij nog vaak hardop leest. Dan hoor ik hem spellen: b-ei-r-e-n en hem vervolgens “dieren” zeggen. Wauw, ik vind het knap dat hij, direct na het verkeerde spellen, toch het juiste woord te pakken heeft. Hij leest soms maar één bladzijde op een avond, maar hij oefent.*

*Het blijkt te werken. Waar hij begin april nog steeds geen enkel leesniveau haalde op de leestoets (Avi-start) haalde hij in juni, twee maanden later, het streefniveau dat alle kinderen moeten halen aan het einde van het jaar (Avi-E3).*



*Nu, bijna vijf jaar later, ligt Tijn soms nog te lezen als ik zelf naar bed ga. Nooit zeg ik tegen hem dat zijn lampje uit moet, dat regelt hij zelf. Ik geniet van zijn plezier in lezen.*

In een moment van helderheid wist ik wat de beste manier was om Tijn te helpen met leren lezen. Het was het beste wat ik kon doen, in de situatie waar ik in zat. Het is niet zo dat ik in een eureka-moment een soort grandioze oplossing zag om alle leesproblemen de wereld uit te helpen. Nee, ik zag wat voor mijn kind en op dat moment de beste stap was. De oplossing bleek zo simpel.

Op onze meest heldere en rustige momenten vallen bij iedereen van dit type elegante inzichten in. Vaak ervaren we ze als simpel, juist omdat ze zo ontzettend passend zijn voor de situatie. Zodra je erover vertelt aan anderen blijken ze vol logica. Het is makkelijk om te denken dat het logisch was dat Tijn beter ging lezen zodra ik uitging van zijn plezier in het verhaal. Maar toentertijd zaten we helemaal vast in de methode die voor scholen is ontwikkeld. Mijn helderheid kwam toen ik deze plots overboord gooide en al mijn denken over de leesproblemen van Tijn parkeerde. Het werd rustig in mijn hoofd. Deze innerlijke wijsheid was er op dat moment voor mij.

### **Wijsheid is niet hetzelfde als onze meetbare intelligentie**

Ik realiseer mij steeds beter dat wijsheid niet hetzelfde is als kennis. Ze is niet een soort database met feiten of datgene wat we intellect of intelligentie zijn gaan noemen. Ook heeft wijsheid niks met analyse of logica te maken.

Er zijn geen feiten over te leren en het is geen vaardigheid die je kunt trainen. Het gaat om een diep weten. Wijsheid leidt je door het leven en zal altijd aansluiten bij de situatie waarin jij je bevindt. Ik was niet voorbereid op het specifieke moment van leesoefeningen, ik was zelfs opgeleid voor de schoolse manier waarop we eerst thuis oefenden, en toch wist ik (uiteindelijk) wat mij te doen stond. Onze wijsheid is oneindig creatief.

Het kwartje dat wijsheid iets anders is dan onze meetbare intelligentie en schoolprestaties viel bij mij pas echt ongeveer een jaar geleden. Op dat specifieke moment waren er twee studenten orthopedagogiek bij mij thuis om te oefenen met het afnemen van een IQ-test. Tijn was hun proefkonijn en onderging, terwijl ik in dezelfde kamer aan het werk was, een aantal onderdelen van de test.

De situatie was zo dat student één de officiële afnemer was; hij kwam zijn eigen vaardigheden trainen. Student twee kwam student één observeren. Ik trok mij terug achter mijn laptop en heb mij geheel afzijdig gehouden van het gebeuren, al waren mijn oren gespist.

Ik was bijzonder verbaasd over de onderdelen die voorbijkwamen. Ik ontdekte ten eerste hoe trainbaar de getoetste vaardigheden zijn (geheugen, motoriek, rekenen, taal) en hoe onzinnig ik ze vond. Het waren nutteloze opdrachten omdat ze totaal niet verbonden waren met iets waar Tijn op dat moment wat aan had, ze hadden geen betekenis.

### **Voorbeeldopdrachten IQ-test**

*‘Wat hebben ze met elkaar gemeen?’ Bij deze opdracht werden er steeds twee dingen opgenoemd, bij-*

*voorbeeld een bank en een stoel, en moest Tijn aangeven wat de overeenkomst was. Een bank en een stoel zijn beide om op te zitten en het zijn meubels. Zodra je punten opnoemt die de afnemer ook in zijn antwoordenboek heeft staan, dan scoor je. Noem je punten die voor jou persoonlijk wel relevant zijn, bijvoorbeeld de overeenkomstige kleur van de bank en stoel in je eigen welbekende woonkamer thuis, dan heb je pech. Of misschien noem je wat je belangrijk vindt: zithouding, hout, zachte kussens. Of hoe je er gebruik van maakt: uitrusten, hut bouwen van de kussens. Of denk je aan hoe je eraan komt: kopen, krijgen, maken. Of aan het feit dat het uitvindingen zijn. Wie heeft bepaald dat deze zaken geen score krijgen? Het bouwen van een hut is in het leven van mijn kinderen een stuk belangrijker dan het herkennen van meubelstukken.*

*‘Waarom is dit?’ Dit vond ik misschien wel de meest bizarre opdracht. Er werd een stelling genoemd, bijvoorbeeld ‘waarom eten we groenten?’, en dan moest Tijn zeggen waarom dit zo is. Waarom is het belangrijk dat kinderen klusjes doen? Waarom is het belangrijk om je huiswerk te maken? Waarom is het niet netjes om over jezelf op te scheppen? Waarom is het belangrijk dat mensen de waarheid vertellen?*

*Tijn wist er ook niet zo goed raad mee, hij zei al vrij snel “dat weet ik niet”. Achteraf zei hij tegen mij: “Ik weet toch niet waarom andere mensen dat allemaal doen of belangrijk vinden!?”*

Verder was Tijn bezig met het nazeggen van rijtjes cijfers en het natekenen van symbolen. En moest hij rekenen en

willekeurige cijfers en letters na het horen in de juiste volgorde van laag naar hoog en alfabetisch herhalen (E 5 1 a wordt 1 5 a e).

In het type opdrachten waarmee we intelligentie meten kun je goed zijn, of niet, of iets ertussenin. Maar de betekenisvolle context ontbreekt maar al te vaak. Verder zeggen deze opdrachten niks over je kwalificatie voor het leven van een mensenleven. Daar zijn we allemaal voor ontworpen en in ons ontwerp zitten standaard ‘fabrieksinstellingen’. Net zoals er op je telefoon standaard apps geïnstalleerd staan hebben we als mens altijd toegang tot ons welzijn en onze wijsheid. Hier kun je altijd op terugvallen. We zijn zelf onze personal assistent. Net als bij je telefoon kan het gebeuren dat je de apps per ongeluk wegstopt en niet meer terug kunt vinden. Dit betekent niet dat ze weg zijn, een reset van je telefoon brengt ze altijd weer terug.

Betekenis is juist een belangrijk aspect van onze wijsheid. Je ingevingen en inzichten helpen je in de situatie waar je in zit en zullen daarom juist vol betekenis en nut zijn. Ze zijn als de aanwijzingen van een navigatiesysteem die jou vanaf de plek waar je op dit moment bent, een stukje verder in het leven helpen. Zeer nuttig en passend voor jou. (Al lijkt het door al onze gedachteruis soms alsof de tomtom in de kofferbak ligt waardoor we hem slecht horen.)

### **Wat is deze universele wijsheid?**

Ik ga nu een poging doen om deze wijsheid op een directe manier uit te leggen. Ik ga daarbij precieze woorden proberen te geven aan iets wat we als mens nooit daadwerke-

lijk zullen waarnemen. Dit wordt weleens vergeleken met het aanwijzen van vuur met een ijspegel als aanwijsstok. Zie je het voor je? Het ijs smelt steeds verder waardoor je alleen globaal ziet waar het vuur zich bevindt. Een heel duidelijke richting zul je, via de ijspegel, niet krijgen. Zo zal het ook zijn met mijn beschrijving van deze wijsheid. Wil je wel een glimp opvangen van wat ik met je wil delen, dan zijn er in ieder geval twee dingen die ik je aanraad.

- 1 Ten eerste kun je besluiten om te lezen zonder na te denken over wat je leest. Misschien ben jij je er al van bewust dat je de woorden die je leest of hoort met je intellect weegt en beoordeelt. Zo vorm je (soms onbewust) je eigen mening. Je zoekt bewijs voor of tegen en gaat in je geheugen graven naar zaken die ermee te maken hebben. In feite ben je dan niet alleen aan het lezen of luisteren; je bent bijna tegelijkertijd aan het nadenken of zelfs aan het creëren. Je intellect staat aan. In een discussie is dit handig, want zo kun je argumenten vormen om in te brengen. Maar voor het lezen van mijn woorden over wijsheid vraag ik je om je intellect te laten ontspannen. Je hoeft (nu) even niet te zoeken naar een mening of naar vergelijkbare informatie in je geheugen. Wat een rust!
- 2 Om deze ontspannen houding wat makkelijker vol te houden, helpt het misschien om te weten dat je achter mijn woorden een gevoel kunt opvangen. Een gevoel van vertrouwen, verbinding, rust en zeker ook van ontspanning. Voor mij is het een thuisgevoel, van volledig oké zijn. Een bijna kinderlijke verbinding met het leven, heerlijk in het nu, zonder een extra gedach-

tespoor dat energie vraagt. Als een jong kind dat een mier bekijkt. Eén aandachtspunt, gedachteloos, neutraal. Dat is het gevoel vanwaaruit ik de formulering laat komen.

Daar gaat-ie dan.

Al het leven bestaat uit energie. Deze energie vormt alles wat we beleven, wat we waarnemen en wat we voelen; het geeft ons de levenskracht om gedachten te kunnen denken en emoties te ervaren. Bloemen gaan bloeien, haren groeien, dieren trekken naar het zuiden in de winter en komen terug in de zomer. Hoe dit gebeurt? En waarom? Geen idee. Het is.

Het geheim achter deze levensenergie wordt in de wetenschap steeds vaker toegeschreven aan een groter bewustzijn. Groter dan één mens, groter dan de mensheid. In de meer spirituele wereld noemt men het een wonder of Liefde. Ik heb er tot nu toe over gesproken als de universele wijsheid, of kortweg wijsheid. Het is geen persoonlijke energie. Jij hebt deze wijsheid niet. Je kinderen ook niet. Je maakt er deel van uit. Jij bent erdoor gevormd. Dit maakt het lastig om waar te nemen. Een vormloze energie heeft vorm gecreëerd. Jij bent levensenergie, maar je bezit die niet.

Je kunt je hier simpelweg een stuk klei bij voorstellen. Klei kun je vormen. Er kan een poppetje, een egel, een slang of een paddenstoel mee worden gemaakt. Op dezelfde manier is er vanuit de levensenergie leven gecreëerd. Het is veel groter dan jij en deze universele wijsheid doet haar 'ding'. En kort gezegd, al dat vele denken dat wij zo belangrijk zijn gaan vinden, is niet nodig.